

Vendim nr. 52 datë 20.03.2024

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Elsa Toska,	Kryesuese
Sonila Bejtja,	Anëtare
Genti Ibrahimimi,	Anëtar

në datën 20.03.2024 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 1 (P) 2024 të Regjistrit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: **PETRIT BARDHI**
BEXHET BARDHI

OBJEKTI: **Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2023-2783, datë 08.06.2023 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.**

BAZA LIGJORE: **Nenet 41, 42, 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).**

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (*Kolegji*), pasi dëgjoji relatorin e çështjes Elsa Toska, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Në bazë të ligjit nr. 7501, datë 19.07.1991 “Për tokën bujqësore” (*ligji nr. 7501/1991*) shtetasi E.B., familja e të cilit në datën 01.07.1991 përbëhej nga 7 anëtarë (burrë, grua dhe 5 fëmijë), ka përfitur si familje mbi 9.000 m².

2. Në datën 25.01.2010 vëllezërit e tij, Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi, i janë drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi, duke kërkuar detyrimin e vëllait të tyre,

E.B., për të përfunduar lidhjen në favor të tyre, në cilësinë e blerësve, të kontratës së shitjes së sipërfaqes së tokës bujqësore prej 6.000 m², të përfituar përmes ligjit nr. 7501/1991, pasi ishin kryer të gjitha veprimet në mirëbesim dhe pagesa e çmimit të shitjes ishte bërë përpara se pasuria e paluajtshme të regjistrohej në Zyrën Vendore të Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Tiranë (*ZVRPP, Tiranë*). Ata kanë pretenduar se në datën 10.09.2000 kanë blerë sipërfaqen prej 6.000 m² nga vëllai i tyre, duke paguar një çmim prej 2.000.000 lekësh dhe se shitblerja e pronës nuk është formalizuar përmes një kontrate, por marrëveshja është bërë me gojë, në prani të disa fshatarëve të tjerë. Me vendimin nr. 4035, datë 18.05.2010, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur rrëzimin e padisë si të pabazuar në ligj e në prova. Për ankimin e shtetasve Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi, me vendimin nr. 490, datë 01.03.2011, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, ndërsa për rekursin e tyre Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin.

3. Duke pretenduar se sipërfaqja prej 6.000 m² e kësaj prone, e ndodhur në fshatin Menik, komuna "Ndreq", Tiranë, mbahej në mënyrë të kundërligjshme nga vëllezërit e tij Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi, në datën 31.10.2011 E.B. i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi, duke kërkuar lirim dhe dorëzimin e saj, ndërsa Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi kanë paraqitur kundërpadi me objekt njohjen pronarë të kësaj sipërfaqeje, duke pretenduar se ata e kanë blerë këtë pronë nga vëllai i tyre, E.B., në datën 10.09.2000 dhe e kanë poseduar pa ndërprerje për 10 vjet, për rrjedhojë kanë fituar pronësinë me parashkrim fitues, bazuar në nenin 168 të Kodit Civil (*KC*).

4. Me vendimin nr. 2906, datë 20.03.2013, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e kërkesëpadisë së E.B., detyrimin e Besim Bardhit dhe Bexhet Bardhit të lirojnë dhe dorëzojnë sipërfaqen prej 6.000 m², si dhe rrëzimin e kundërpadisë së tyre për njohjen pronarë, si të pambështetur në ligj dhe në prova. Kjo gjykatë ka vlerësuar se çështja përbën gjë të gjykuar, të zgjidhur përfundimisht me vendim të formës së prerë. Po sipas gjykatës, palët nuk kanë shfaqur vullnetin e tyre në ndonjë akt noterial, mungon kontrata për shitjen e saj, sipas kërkesave të nenit 83 të *KC*-së dhe Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi kanë pranuar se nuk kanë akt noterial për blerjen e sipërfaqes së tokës. Po kështu, bazuar në nenet 231 e 232 të Kodit të Procedurës Civile (*KPC*) gjykata ka rrëzuar kërkesën e këtyre shtetasve për pyetjen e dëshmitarëve për vërtetimin e kohës dhe faktit të blerjes së pronës nga E.B., me arsyetimin se, sipas nenit 83 të *KC*-së, kalimi i pronësisë bëhet me akt noterial dhe nuk mund të provohet me dëshmitarë.

5. Për ankimin e Besim Bardhit dhe Bexhet Bardhit, me vendimin nr. 3054, datë 09.09.2014, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 2906, datë 20.03.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Sipas gjykatës së apelit, nuk rezulton që Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi të kenë kryer ndonjë veprim juridik, në kuptim të nenit 168 të KC-së, për të fituar pronësinë mbi sipërfaqen bujqësore; nuk ekziston asnjë kontratë noteriale për shitjen e saj nga E.B., ndërkohë që neni 83 i KC-së përcakton se kalimi i pronës së paluajtshme bëhet me akt noterial; prona është mbajtur prej tyre në keqbesim; qëndrimi i gjykatës së rrethit për rrëzimin e kërkesës për pyetjen e dëshmitarëve është marrë në zbatim të drejtë të neneve 231 dhe 232 të KPC-së; pretendimi i të paditurve kundërpaditës për detyrimin e E.B. për njohjen pronarë me parashkrim fitues të tokës së ndarë me ligjin nr. 7501/1991 është i pabazuar, pasi kjo tokë është në bashkëpronësi të të gjithë pjesëtarëve të familjes bujqësore, për rrjedhojë ajo nuk mund të disponohet në mënyrë të veçantë nga njëri prej bashkëpronarëve, qoftë ky edhe kryefamiljari; sipas nenit 226 të KC-së, anëtari i familjes bujqësore nuk mund të tjetërsojë asnjë pjesë të pasurisë së familjes bujqësore, gjersa nuk është bërë pjesëtimi i saj.

6. Kundër vendimeve të sipërpërmendura kanë ushtruar rekurs Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi. Me vendimin nr. 420, datë 06.11.2014, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur fillimisht pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 2906, datë 20.03.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, të lënë në fuqi me vendimin nr. 3054, datë 09.09.2014 të Gjykatës së Apelit Tiranë, ndërsa me vendimin nr. 00-2023-2783, datë 08.06.2023 ka vendosur mospranimin e rekursit.

7. Në datën 28.12.2023 Petrit Bardhi dhe Bexhet Bardhi i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual, i cili, pas plotësimit, sipas parashikimeve të nenit 27 të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 09.01.2024.

II

Pretendimet e kërkuësve

8. **Kërkuësit**, në mënyrë të përmbledhur, kanë pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, në aspekt të:

8.1. *Së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm*, pasi gjykimi i çështjes në Gjykatën e Lartë ka zgjatur gati 10 vjet.

8.2. *Parimit të kontradiktoritetit dhe së drejtës për t'u dëgjuar e për t'u mbrojtur*, pasi gjykimet në gjykatën e apelit dhe në Gjykatën e Lartë nuk kanë qenë publike dhe ata nuk janë njoftuar në lidhje me to. Gjykata e Lartë ka shkelur

rregulloren e saj dhe nenin 130 të KPC-së për njoftimin shkresor të akteve, si dhe nuk ka kryer njoftimin nominal të tyre për gjykimin, në kundërshtim me praktikën e saj të mëparshme dhe në shkelje të nenit 4 të KPC-së. Po kështu, Gjykata e Lartë ka shkelur edhe nenin 199 të KPC-së, pasi nuk ka bërë kalimin procedural për palën e paditur kundërpaditëse, Besim Bardhi, i cili ka ndërruar jetë në datën 28.02.2021, çka bën që vendimi i saj të jetë absolutisht i pavlefshëm.

- 8.3. *Standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor*, pasi Gjykata e Lartë nuk ka dhënë arsyet e rrëzimit të shkaqeve ligjore të paraqitura në rekursin kundër vendimit të gjykatës së apelit. Sipas saj, gjykata e rrethit dhe ajo e apelit kanë respektuar normat procedurale dhe zbatuar drejt dispozitat e ligjit material, ndërkohë që nuk ka arsyetuar për asnjë nga 8 pretendimet e ngritura në rekurs dhe nenet përkatëse të shkelura.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

9. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar si një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor, që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e kërkesës janë kumulative, në kuptimin që mjafton mosplotësimi i njërit prej tyre që kërkuari të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjykimit kushtetues.

10. Për sa i përket legjitimitimit *ratione personae*, Kolegji vëren se procesi gjyqësor që qëndron në thelb të ankimit kushtetues individual është vënë në lëvizje përmes kërkesëpadisë drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë nga shtetasi E.B. kundër Besim Bardhit dhe Bexhet Bardhit, ndërsa gjykata e apelit dhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë janë vënë në

lëvizje përmes ankimit dhe rekursit të këtyre të fundit. Nga materialet e vëna në dispozicion së bashku me ankimin kushtetues individual rezulton se shtetasi Besim Bardhi ka ndërruar jetë në datën 28.01.2021, ndërsa sipas testamentit nr. 672 të vitit 2017 të Dhomës së Noterisë Tiranë rezulton se Petrit Bardhi është një ndër trashëgimtarët testamentarë të tij. Në këto kushte, Kolegji vlerëson se Petrit Bardhi dhe Bexhet Bardhi (*kërkuesit*) legjitimohen *ratione personae* bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, pasi Bexhet Bardhi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime në këtë Gjykatë, ndërsa Petrit Bardhi, si trashëgimtar ligjor i Besim Bardhit, ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

11. Lidhur me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, sipas neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, individi mund t’i drejtohet Gjykatës me ankim kushtetues individual vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që ai pretendon se i janë cenuar. Shterimi i mjeteve juridike ka të bëjë me kontrollin subsidiar që ushtron Gjykata, përfshirë edhe rastet e shkeljes së të drejtave të individit. Mjetet ligjore konsiderohen të shteruara kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi. Ky rregull nënkupton jo vetëm që individi t’u jetë drejtuar të gjitha instancave të zakonshme, por edhe që të gjitha pretendimet që ngrenë në këtë Gjykatë t’i ketë paraqitur më parë në këto instanca, të paktën në substancë, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural (*shih vendimet nr. 5, datë 09.02.2023; nr. 33, datë 01.11.2021; nr. 19, datë 07.07.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Në rastin konkret, Kolegji vëren se pretendimin për cenimin e së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm kërkuesit e kanë parashtruar drejtpërsëdrejti para Gjykatës, pa shteruar mjetet juridike efektive në dispozicion përpara se t’i drejtohen Gjykatës. Kështu, deri në datën 05.11.2015 kur kanë hyrë në fuqi ndryshimet ligjore të bëra KPC-së me ligjin nr. 38/2017, ata nuk rezulton t’i jenë drejtuar Gjykatës me kërkesë për konstatimin e cenimit të afatit të arsyeshëm, në referim të jurisprudencës kushtetuese (*shih vendimet nr. 35, datë 17.07.2013; nr. 12, datë 05.03.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Po ashtu, edhe pas hyrjes në fuqi të ndryshimeve ligjore, nuk rezulton që t’i jetë drejtuar me kërkesë të tillë Gjykatës së Lartë, që po shqyrtonte rekursin, në zbatim të nenit 399/6 të KPC-së.

13. Për sa u përket pretendimeve të tjera, Kolegji vëren se objekt i ankimit kushtetues individual është vendimi i Gjykatës së Lartë, për kundërshtimin e të cilit kërkuesit nuk kanë mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tyre kushtetuese përveç ankimit

kushtetues individual. Krahas këtij vendimi, në kërkesën drejtuar Gjykatës ata kanë ngritur pretendime edhe për procesin e zhvilluar në gjykatën e apelit, për të cilin kanë shteruar në formë e substancë mjetet e zakonshme të ankimit.

14. Për sa i takon legjitimit *ratione temporis*, sipas nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, Kolegji vëren se vendimi më i fundit në kohë i kundërshtuar, ai i Gjykatës së Lartë, mban datën 08.06.2023, ndërsa kërkesa është paraqitur në këtë Gjykatë në datën 28.12.2023, pra jashtë afatit ligjor 4-mujor. Në lidhje me këtë, kërkuesit kanë pretenduar se kanë marrë dijeni për vendimin e Gjykatës së Lartë përmes shkresës nr. 14712, datë 24.11.2023 të Zyrës së Përmbarimit Tiranë.

15. Në rastet e kundërshtimit të vendimeve gjyqësore, Gjykata e ka llogaritur afatin ligjor 4-mujor, duke filluar nga data e shpalljes së vendimit nga gjykata që ka përfunduar procesin gjyqësor, pra nga organi gjyqësor që përbën mjetin e fundit ankimor, nëse kërkuesi nuk provon në nivel kushtetues se ka marrë dijeni në një datë të ndryshme. Në rastin kur ankimi ka të bëjë me një vendim të Gjykatës së Lartë, Gjykata ka vlerësuar se si datë e fillimit të afatit ligjor për paraqitjen e ankimit kushtetues individual, që i korrespondon momentit të konstatimit të cenimit, në kuptim të nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, është data në të cilën vendimi i arsyetuar i Gjykatës së Lartë bëhet i disponueshëm për palët përmes depozitimit të tij në sekretarinë gjyqësore dhe publikimit në faqen zyrtare ose me njoftimin elektronik të tij, në rast se palët kanë lënë të dhënat elektronike të kontaktit (*shih vendimin nr. 42, datë 19.09.2023 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Sipas informacionit të marrë për këtë qëllim me shkresën nr. 713/1 prot., datë 13.02.2024 të kancelarit të Gjykatës së Lartë, Kolegji evidenton se vendimi nr. 00-2023-2783, datë 08.06.2023 i Kolegjit Civil të kësaj gjykate është publikuar në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë në datën 09.12.2023, datë kur palët mund ta dispononin atë. Në këto kushte, Kolegji vlerëson se kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor të parashikuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000.

17. Për sa i përket legjitimit *ratione materiae*, në kërkesën drejtuar Gjykatës kërkuesit kanë pretenduar cenimin e parimit të kontradiktoritetit, së drejtës për t’u dëgjuar dhe për t’u mbrojtur, si dhe standardit të arsytimit të vendimit, pretendime të cilat *prima facie* përfshihen në juridiksionin kushtetues.

18. Në lidhje me parimin e kontradiktoritetit dhe të drejtën për t’u dëgjuar e për t’u mbrojtur, kërkuesit kanë pretenduar, ndër të tjera, se Gjykata e Lartë nuk ka bërë kalimin procedural për palën e paditur kundërpaditëse, Besim Bardhi. Në jurisprudencën e saj Gjykata

ka theksuar se moskrijimi i drejtë i ndërgjyqësisë cenon të drejtën për proces të rregullt ligjor në drejtim të parimit të kontradiktoritetit në gjykim dhe barazisë së armëve. Megjithatë, pretendimi për mosformimin e drejtë të ndërgjyqësisë duhet analizuar në aspektin e lidhjes së drejtpërdrejtë që ka ekzistenca e shkeljes ligjore me vetë kërkuesin, si dhe të ndikimit që kjo shkelje mund të ketë sjellë mbi ecurinë e procesit gjyqësor (*shih vendimet nr. 34, datë 29.05.2015; nr. 13, datë 18.05.2006; nr. 14, datë 15.04.2003 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Në rastin konkret, nga materialet e depozituara së bashku me kërkesën, Kolegji konstaton se rekursi është depozituar në datën 08.10.2014, ndërsa Besim Bardhi ka ndërruar jetë në datën 28.01.2021, pra gjatë periudhës që rekursi ishte në pritje të shqyrtohej nga Gjykata e Lartë. Po në këtë drejtim, nga dosja gjyqësore, e tërhequr për qëllime të shqyrtimit paraprak të kërkesës, nuk rezulton që kërkuesit të kenë informuar Gjykatën e Lartë për këtë fakt ose për pasojat që ai sillte në të drejta themelore të tyre. Sipas kërkuesve, çështja e tyre është e ngjashme me një tjetër çështje, për të cilën Gjykata, në vendimin nr. 34, datë 02.04.2015, ka mbajtur qëndrimin se mosrespektimi nga Gjykata e Lartë i detyrimeve që burojnë nga neni 199 i KPC-së për kalimin procedural, ka cenuar të drejtën e kërkuesve për të marrë pjesë në gjykim e, për pasojë, edhe parimin e kontradiktoritetit dhe të barazisë së armëve. Kolegji vëren se në ndryshim nga çështja konkrete, në atë çështje palët kishin informuar Gjykatën e Lartë për detyrimin për kalimin procedural, duke provuar përpara asaj gjykate vdekjen e njërit prej kërkuesve, me pasojë zëvendësimin e tij procedural dhe kjo Gjykatë vlerësoi se mosmarrja e masave nga Gjykata e Lartë për realizimin e kalimit procedural, sipas nenit 199 të KPC-së, edhe pse kishte dijeni se kërkuesi kishte ndërruar jetë, kishte cenuar të drejtën e kërkuesve për të marrë pjesë në gjykim dhe, për pasojë, parimin e kontradiktoritetit dhe barazisë së armëve. Në këtë kuptim, në rastin konkret, Kolegji vlerëson se në ankimin kushtetues individual kërkuesit nuk kanë arritur të argumentojnë nga pikëpamja kushtetuese cenimin e parimit të kontradiktoritetit dhe të së drejtës për t'u dëgjuar për këtë shkak, në drejtim të të drejtave kushtetuese të cenuara ose pasojave të ardhura në procesin gjyqësor në Gjykatën e Lartë.

20. Po sipas kërkuesve, gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë kanë cenuar parimin e kontradiktoritetit dhe të drejtën për t'u dëgjuar e për t'u mbrojtur, si rrjedhojë e mosnjohitimit të tyre për gjykimin e çështjes. Duke pasur parasysh thelbin e pretendimeve, si dhe faktin që rekursi është ushtruar nga kërkuesit, Kolegji çmon të analizojë në vijim këtë pretendim në drejtim të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit.

B. Për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit

21. Kërkuesit kanë pretenduar se gjykimi i çështjes nga gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë nuk ka qenë publik dhe ata nuk janë njoftuar në lidhje me të. Po sipas tyre, Gjykata e Lartë ka shkelur rregulloren e saj dhe nenin 130 të KPC-së për njoftimin shkresor të akteve, si dhe nuk ka kryer njoftimin nominal të tyre për gjykimin, në kundërshtim me praktikën e saj të mëparshme dhe në shkelje të nenit 4 të KPC-së.

22. Gjykata në jurisprudencën e saj ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerëve. Konkretisht, e drejta për t'u njoftuar për një gjykim dhe pjesëmarrja në të është e lidhur me vendimmarrjen e gjykatës, e cila ndikon drejtpërsëdrejti mbi të drejtat subjektive ose interesat e ligjshëm të individit. E drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim u paraprin të drejtave të tjera, pasi nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjakë në raport me palën kundërshtare (*shih vendimet nr. 57, datë 09.11.2023; nr. 39, datë 05.05.2017; nr. 37, datë 30.06.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. E drejta për të marrë pjesë në gjykim nuk duhet konsideruar si një e drejtë formale, ku palëve t'u garantohet thjesht prania fizike gjatë procesit, por duhet që legjislacioni procedural, në radhë të parë, dhe, më pas, gjyqtari gjatë gjykimit t'u japin mundësi të barabarta palëve për të paraqitur argumente dhe prova në mbrojtje të interesave të tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykim, atëherë argumentet e njëjës palë do të mbizotëronin mbi argumentet e palës tjetër, për rrjedhojë e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues për të garantuar një proces të rregullt ligjor. Bazuar në këto parime, gjykatave të zakonshme u dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve apo përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (*shih vendimin nr. 39, datë 05.05.2017; nr. 37, datë 30.06.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Po sipas Gjykatës, gjatë shqyrtimit të pretendimeve për të drejtën për proces të rregullt ligjor nuk mjafton vetëm konstatimi i shkeljes procedurale, por duhet të analizohet karakteri i saj, pasojat që kanë ardhur për kërkuesin dhe për interesat që ai përfaqëson. Në çdo çështje të veçantë, duke pasur parasysh edhe të gjithë procedurën që mund të jetë ndjekur,

Gjykata vlerëson nëse një kufizim ose shkelje gjatë kësaj procedure ka ndikuar drejtpërdrejt në zgjidhjen e çështjes dhe ia ka bërë palës të pamundur mbrojtjen dhe zhvillimin e procesit gjyqësor në mënyrë të drejtë. Ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit (*shih vendimet nr. 57, datë 09.11.2023; nr. 29, datë 26.05.2023; nr. 38, datë 02.12.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Në rastin konkret, në ankimin kushtetues individual kërkuesit kanë pretenduar se Gjykata e Apelit Tiranë ka gjykuar çështjen në mungesë të tyre.

26. Kolegji vëren se neni 460 i KPC-së së kohës parashikonte: “*Gjykata e apelit e shqyrton çështjen në mënyrë kolegjiale. Ajo gjykon me trup gjykues të përbërë nga tre gjyqtarë. Kryetari i gjykatës së apelit cakton relatorin e çështjes dhe ditën e gjykimit. Njoftimi për ditën dhe orën e gjykimit të çështjeve bëhet nga gjykata e apelit me shpallje pranë saj dhe në gjykatat përkatëse të shkallës së parë, jo më vonë se 10 ditë përpara shqyrtimit të çështjes. Për çështjet me rigjykim, kur është mbajtur për gjykim në fakt ose kur çmohet një gjykim përpara afatit 10 ditor, njoftimi u bëhet drejtpërdrejt palëve, përfaqësuesve të tyre dhe prokurorit.*”.

27. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se detyrimi i përcaktuar në nenin 460 të KPC-së së kohës për njoftimin me shpallje të ditës dhe orës së gjykimit të çështjeve si në gjykatën e apelit, ashtu edhe në gjykatën e rrethit, përbën një akt të rëndësishëm procedural në drejtim të garantimit të së drejtës së aksesit, parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit dhe së drejtës për t’u mbrojtur (*shih vendimet nr. 3, datë 23.02.2016; nr. 68, datë 17.11.2015; nr. 51, datë 21.11.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Sipas materialeve të dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të shqyrtimit paraprak të kërkesës, Kolegji vëren se procesi gjyqësor në Gjykatën e Apelit Tiranë është vënë në lëvizje përmes ankimit të shtetasve Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi kundër vendimit nr. 2906, datë 20.03.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, ndërkohë që shtetasi E.B. ka paraqitur apel kundërshtues, i cili u është komunikuar ankuesve në datën 03.05.2013 dhe për të cilin këta të fundit nuk rezultojnë të kenë paraqitur prapësime.

29. Në datën 19.06.2013 Gjykata e Apelit Tiranë ka zhvilluar seancën gjyqësore në lidhje me kërkesën për sigurimin e padisë, ku ka marrë pjesë përfaqësuesi i Besim Bardhit dhe Bexhet Bardhit, ndërsa në datën 20.05.2014 është zhvilluar seanca e parë gjyqësore për shqyrtimin e themelit të çështjes, në të cilën kanë qenë të pranishëm si Besim Bardhi e Bexhet Bardhi, ashtu edhe përfaqësuesi i tyre. Në këtë seancë dy nga gjyqtarët e trupit gjykues kanë deklaruar dorëheqjen e tyre nga gjykimi i çështjes dhe përcjelljen e dorëheqjeve kryetarit të

gjykatës, me qëllim që, në rast miratimi, çështja të rishortohej dhe palët të njoftoheshin nga gjykata. Në vijim, në kushtet kur E.B. ka kërkuar përjashtimin nga shqyrtimi i çështjes të dy trupave gjykues, si dhe dy gjyqtarët kanë paraqitur kërkesë për dorëheqje, të cilat janë pranuar, në datën 08.09.2014 është organizuar shorti për plotësimin e trupit gjykues, ndërkohë që seanca për gjykimin e çështjes është caktuar për ditën e nesërme, datë 09.09.2014. Shqyrtimi i çështjes në këtë datë është bërë në mungesë të Besim Bardhit dhe Bexhet Bardhit dhe, sipas procesverbalit të seancës, pas konstatimit të mungesës së tyre dhe të disa subjekteve të tjera, trupi gjykues, i këshilluar në vend, ka vendosur vazhdimin e gjykimit në mungesë, pasi, sipas tij, njoftimi i këtyre subjekteve ishte realizuar me shpallje, sipas ligjit, dhe pa shkaqe të arsyeshme ata nuk ishin paraqitur në gjykim. Gjatë seancës gjyqësore është verifikuar prezenca e palëve dhe njoftimi i palëve në mungesë, është relatuar çështja nga gjyqtarja relatores, si dhe janë lexuar vendimi i gjykatës së shkallës së parë, kërkesa ankimore dhe kundërankimi i E.B. (*shih dosjen gjyqësore, faqet 56-61*).

30. Për pretendimet e ngritura në rekurs nga Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi në lidhje me mosnjoftimin e tyre për gjykimin e çështjes në gjykatën e apelit, Gjykata e Lartë ka vlerësuar se gjykata e apelit ka respektuar normat procedurale dhe gjatë procesit gjyqësor nuk janë kryer shkelje të rënda procedurale, të cilat të kenë ndikuar dukshëm në dhënien e vendimeve. Po kështu, palëve u është dhënë mundësia të realizojnë të drejtën e tyre të mbrojtjes, të paraqesin prova, të njihen me provat e palës kundërshtare, të debatojnë në lidhje me to dhe të shprehin mendimin e tyre për zgjidhjen e mosmarrëveshjes, në respektim të parimeve bazë të procesit të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 00-2023-2783, datë 08.06.2023 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, faqja 7, paragrafi 23*).

31. Kolegji konstaton se në dosjen gjyqësore të tërhequr për qëllime të shqyrtimit paraprak të kërkesës nuk gjenden të administruara kopje të akteve të shpalljes së listës së çështjeve për gjykim në këtë gjykatë në datën 09.09.2014 ose të dërgimit të kësaj liste gjykatës së rrethit, në zbatim të detyrimeve të përcaktuara nga neni 460 i KPC-së së kohës, ndërsa data e shqyrtimit të çështjes në gjykatën e apelit është caktuar një ditë para zhvillimit të saj, ndonëse sipas nenit 460 të KPC-së së kohës njoftimi për ditën dhe orën e gjykimit të çështjeve bëhej nga kjo gjykatë me shpallje pranë saj dhe në gjykatat përkatëse të shkallës së parë, jo më vonë se 10 ditë përpara shqyrtimit të çështjes.

32. Pavarësisht nga ky fakt, Kolegji vëren se gjatë gjykimit të themelit të çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë nuk janë administruar prova të reja dhe nuk rezulton që shtetasi E.B. të kenë ngritur pretendime të tjera nga ato të parashtruara në apelin kundërshtues. Në këtë

kuptim, Kolegji çmon se kërkuesit nuk kanë arritur të përcaktojnë pasojat që u kanë ardhur të drejtave të tyre ose interesave që ata përfaqësojnë, si rrjedhojë e zhvillimit të seancës gjyqësore të datës 09.09.2014 në mungesë të tyre, për këtë arsye vlerëson se mangësitë në procedurën e gjykimit të çështjes në gjykatën e apelit nuk janë të tilla që të kenë cenonjë procesin gjyqësor në tërësinë e tij.

33. Krahas pretendimeve në lidhje me procesin e zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë, Kolegji vëren se në ankimin kushtetues individual kërkuesit kanë ngritur pretendime edhe për procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë. Sipas tyre, kjo e fundit ka shkelur rregulloren e saj dhe nenin 130 të KPC-së për njoftimin shkresor të akteve, si dhe nuk ka kryer njoftimin nominal të tyre për gjykimin, në kundërshtim me praktikën e saj të mëparshme dhe në shkelje të nenit 4 të KPC-së.

34. Kolegji konstaton se Gjykata e Lartë është vënë në lëvizje përmes rekursit të paraqitur nga Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi, në të cilin janë parashtruar shkaqet për prishjen e vendimeve të gjykatave më të ulëta, ndërsa shtetasi E.B. nuk rezulton të ketë paraqitur kundërrekurs. Nga të dhënat e faqes zyrtare të Gjykatës së Lartë, rubrika “Çështje të shpallura për gjykim”, për kategorinë “Çështje civile”, nën rubrika “Për shqyrtim në dhomë këshillimi”, rezulton se në datën 14.04.2023 është shpallur lista e çështjeve për shqyrtim në datën 03.05.2023, si dhe përbërja e trupit gjykues për çështjet që do të gjykoreshin në këtë datë, ku përfshihej edhe çështja e kërkuesve. Ndërkohë, si rekursi, ashtu edhe ankimi e kundërpada e shtetasve Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi nuk përmbajnë të dhënat e kontaktit elektronik të tyre ose të përfaqësuesve të tyre.

35. Sipas vendimit të kundërshtuar të Gjykatës së Lartë rezulton se çështja është shqyrtuar në dhomën e këshillimit në datën 08.06.2023, ndërsa nga faqja zyrtare e kësaj gjykate nuk rezulton të jetë bërë njoftimi publik i palëve në lidhje me të. Ndërkohë, në referim të akteve të dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të shqyrtimit paraprak të kërkesës rezulton se në datën 03.05.2023 Gjykata e Lartë ka afishuar në këndin e njoftimeve të saj faktin se çështjet civile për t’u shqyrtuar në dhomën e këshillimit në datën 03.05.2023 do të shqyrtoheshin në datën 31.05.2023, ndërsa një njoftim i tillë nuk rezulton të jetë publikuar në rubrikën “Çështje të shpallura për gjykim”, për kategorinë “Çështje civile”, nën rubrika “Për shqyrtim në dhomë këshillimi” të kësaj gjykate. Lajmërimi me shpallje për shtyrjen e seancës rezulton edhe nga procesverbali i seancës i datës 31.05.2023, ku Kolegji Civil, pasi ka verifikuar marrjen dajeni për datën e shqyrtimit të çështjes nëpërmjet shpalljes publike, si dhe nëse ka kërkesa procedurale për përbërjen e trupit gjykues, ka vendosur shtyrjen e seancës për një datë tjetër.

Ndërkohë, në seancën e datës 08.06.2023 Kolegji Civil ka marrë në shqyrtim shkaqet e rekursit, duke vendosur në përfundim mospranimin e tij.

36. Duke pasur parasysh rrethanat e rastit konkret, ku rekursi është paraqitur nga shtetasit Besim Bardhi dhe Bexhet Bardhi dhe nuk rezulton të jetë paraqitur kundërrekurs, Kolegji vlerëson se mospasqyrimi në faqen zyrtare të datës së re të shqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë nuk është e tillë që e bën të parregullt procesin gjyqësor në kuptimin kushtetues dhe nuk rezulton në cenim të së drejtës së këtyre shtetasve për barazi të armëve dhe kontradiktoritet, pasi kërkuesit kanë pasur mundësi të ushtrojnë të drejtën e tyre të mbrojtjes përmes rekursit, ndaj mosnjoftimi i shtyrjes së datës së seancës nuk rezulton të ketë shkelur të drejtat e tyre themelore. Për më tepër, kërkuesit nuk kanë identifikuar të drejtat konkrete të cenuara si rrjedhojë e mosnjoftimit publik të shtyrjes së datës së seancës në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë. Nga ana tjetër, vetëm fakti që rekursi është shqyrtuar në dhomën e këshillimit nuk është i tillë që të vërë në dyshim respektimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, për sa kohë që Kolegji Civil ka vepruar në përputhje me kompetencat e tij dhe me rregullat procedurale që gjejnë zbatim gjatë kësaj faze të shqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë.

37. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se jo çdo shkelje e bën procesin të parregullt, në aspektin e cenimit të të drejtave kushtetuese, dhe se ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit (*shih vendimet nr. 57, datë 09.11.2023; nr. 71, datë 13.11.2017; nr. 30, datë 19.05.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret, Kolegji çmon se mangësitë në gjykimin e çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë dhe Gjykatën e Lartë nuk janë të tilla që procesi gjyqësor, në tërësinë e tij, të ketë cenuar të drejtat dhe liritë themelore të kërkuesve, për rrjedhojë pretendimi i tyre për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit është haptazi i pabazuar.

38. Në përfundim, Kolegji vlerëson se kërkesa nuk plotëson kriteret ligjore për kalimin e saj për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pika 2, shkronjat “d” dhe “e”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.